

Stručni rad
UDK: UDK: 316.772.4
316.77: 070
25. III. 2025.

MARGARETA GREGIĆ*
GORDANA LESINGER**

POLITIČKA KOREKTNOST ILI STRATEGIJA – JAVNA KOMUNIKACIJA POLITIČKOG RIVALSTVA ANDREJA PLENKOVIĆA I ZORANA MILANOVIĆA

Sukob predsjednika Vlade Republike Hrvatske Andreja Plenkovića i predsjednika Republike Hrvatske Zorana Milanovića obilježen je oštrim izjavama, političkim optužbama i međusobnim uvredama, što je izazvalo značajnu pažnju medija i javnosti. Ovaj rad analizira utjecaj političke korektnosti na javnu komunikaciju dvaju ključnih političkih aktera u Hrvatskoj.

U kratkome će se prikazu relevantnih izjava iz dostupnih izvora analizirati sadržaj medijskih članaka i političkih izjava, kako bi se prikazao politički korektan i nekorektan jezik te njegov utjecaj na oblikovanje medijskoga diskursa. Putem anketnoga upitnika distribuiranoga među građanima Hrvatske istražiti će se percepcija javnosti o sukobu Plenkovića i Milanovića.

Zaključno, sumirat će se rezultati i odgovoriti na istraživačka pitanja te ponuditi praktične preporuke za političare i medije, s naglaskom na važnost odgovorne i etičke komunikacije. Rad pridonosi razumijevanju uloge političke korektnosti u oblikovanju političkoga diskursa i njezinih etičkih implikacija.

Ključne riječi: medijski diskurs, percepcija javnosti, politički diskurs, politička korektnost, verbalni sukobi.

* Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Osijek, Croatia, magregic@unin.hr

** Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Osijek, Croatia, glesinger@foozos.hr

UVOD

U današnjemu političkom okružju javna komunikacija igra ključnu ulogu u oblikovanju percepcije javnosti o političkim akterima i njihovim politikama. Ona ne samo da oblikuje način na koji se političari obraćaju javnosti nego i utječe na percepciju njihove vjerodostojnosti, pouzdanosti i političkoga integriteta.

Politička korektnost, kao ključan dio političkoga diskursa, oblikuje način na koji političari komuniciraju s građanima, što je osobito vidljivo u oštrim retoričkim napadima i optužbama koje obilježavaju sukob predsjednika Zorana Milanovića i premijera Andreja Plenkovića, odražavajući šire političke tenzije u Hrvatskoj. Takav javni sukob odražava šire društvene i političke tenzije te postavlja pitanje granica političke korektnosti u političkome diskursu. Ovaj rad istražuje kako takva komunikacija utječe na javnost i na percepciju političke korektnosti u javnoj sferi.

Nadalje, rad se fokusira na analizu retorike premijera Andreja Plenkovića i predsjednika Zorana Milanovića, istražujući kako politička korektnost utječe na njihovu javnu komunikaciju te na percepciju javnosti. Cilj je razumjeti dinamiku njihovih komunikacijskih strategija i etičke aspekte političke korektnosti u hrvatskome političkom diskursu.

Rad se bavi sljedećim istraživačkim pitanjima:

- Kako politička korektnost (ili njezin izostanak) oblikuje javni sukob između Plenkovića i Milanovića?
- Kakav učinak njihova komunikacija ima na širu javnost?
- Kako mediji izvještavaju o ovom sukobu i koji se diskursi pri tom formiraju?

Struktura rada sadržava teorijski okvir u kojemu će se predstaviti teorijske osnove političke korektnosti te etičnost ovakve javne komunikacije. U metodološkome dijelu napravit će se analiza javne komunikacije, a autori će se fokusirati na retoriku koju koriste, razinu političke korektnosti u njihovim izjavama te kako njihove izjave utječu na percepciju među građanima i mediji-

ma. Rezultati istraživanja i diskusija donijet će raspravu o implikacijama političke korektnosti u javnoj komunikaciji, a posebna pažnja posvetit će se tome kako bi se politička komunikacija mogla poboljšati u smislu odgovornosti i etike. U zaključnome poglavlju sumirat će se ključni nalazi rada i dati odgovori na istraživačka pitanja.

O POLITIČKOJ KOREKTNOSTI

Politički korektan govor izbjegavanje je naziva, fraza, riječi ili sintagma koje potiču predrasude ili bi mogle biti uvredljive za pripadnike različitih manjina ili skupina ljudi, jer se odnose na njihov spol, dob, spolnu usmjerenost, nacionalnu pripadnost, tjelesni nedostatak itd. (enciklopedija.hr). Začetke ovoga pojma možemo pronaći na više mjesta, a neki izvori tvrde da je pojam skovan još u 18. stoljeću. Prema R. Kneževiću (2006) koncept političke korektnosti dijete je ideje multikulturalizma odnosno kulturne raznolikosti koja proizlazi iz više različitih skupina unutar društva i podrazumijeva prihvaćanje različitosti u zajednici koja se zasniva na pravu različitih kulturnih grupa na poštivanje i priznavanje. Prema istom autoru nema sumnje da je izvorna ideja koncepta političke korektnosti smjerala k podizanju svijesti o problemima manjinskih skupina ljudi. Ovaj se pojam osobito razvijao na sveučilišnim kampusima u SAD-u sve dok nije dostigao dimenziju projekta društvene i kulturne obnove (Knežević, 2010). Razvoj ideje političke korektnosti možemo pripisati američkoj akademskoj ljevici koja je ovu ideju krajem osamdesetih godina prošlog stoljeća koristila kao novi oblik borbe protiv diskriminacije. Filozofske korijene politička korektnost treba tražiti u *lingvističkome obratu*. Ova pojava odbacuje ideju riječi kao verbalnih i pisanih simbola koje kroz opise stvaraju objektivnu sliku svijeta. Dogodio se obrat koji riječima i jeziku općenito daje novu ulogu – ne više opisnu, nego konstitutivnu. Pomoću jezika, prema zagovornicima lingvističkoga obrata, damo smisao svemu što nas okružuje. S obzirom na obrat, ako želimo iskorijeniti diskriminaciju, potrebno je iskorijeniti riječi koji dovode do nje – a to je zadaća političke korektnosti (Kulenović, 2010). Nasuprot američkoj akademskoj ljevici,

konzervativni kritičari optužuju multikulturalističke oponente da djeluju kao *policija mišljenja*, da provode vladavinu netolerancije te masovno krše slobodu govora u visokome obrazovanju. U tome „sukobu“ možemo razlikovati političku korektnost kao ljevičarsku i desničarsku agendu. Pripadnici ljevičarske agende ili oštro negiraju postojanje problema političke korektnosti kao politike nametanja kodeksa govora i ponašanja u društvu ili su zagovornici multikulturalizma koji su suglasni s idejom poštivanja različitosti, ali pokazuju otklon od radikalističkih zastranjivanja označenih političkom korektnošću. Prvi optužuju desničare za kreiranje „predstave“ o ljevičarskoj ugrozi tradicionalnih američkih vrijednosti, najviše slobode govora i izražavanja. Desničari, pak, političku korektnost vide kao pokret oko kojeg se okupljaju različiti -izmi kao što su multikulturalizam, afrocentrizam, radikalni feminizam, okolišizam itd. Oni drže da promicatelji političke korektnosti imaju za cilj nametnuti multikulturalističke vrijednosti koje relativiziraju istinu te rastrojiti euroameričku kulturu u svome političkom čišćenju koje kažnjava sve nepodobne izričaje (Mesić, 2005). Politička je korektnost, bez obzira što ljevičari i desničari mislili o njoj, sveprisutna u društvu. Na vagu se stavlja svaka riječ, osobito se filtriraju riječi poznatih osoba, kreatora javnoga mišljenja i osoba od većega utjecaja u društvu. Među njima su neizbježno i političari – odgovore na pitanja koriste li oni spretno politički korektan govor kao strategiju u političkome rivalstvu, ili se vode „desničarskom agendom“, nastojat ćemo pojasniti nakon provedenoga istraživanja.

ISTRAŽIVANJE PERCEPCIJE JAVNOSTI O KOMUNIKACIJI POLITIČKOGA RIVALSTVA ANDREJA PLENKOVIĆA I ZORANA MILANOVIĆA

Istraživanje koje je provedeno za potrebu analize percepcije javnosti o komunikaciji političkog rivalstva predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića i predsjednika Republike Zorana Milanovića kombinacija je kvalitativne i kvantitativne metode istraživanja. Kvalitativna metoda obuhvaća analizu sadržaja odnosno medijskih izvještaja o

sukobu između dvaju predsjednika; provedbom kvantitativne metode anketnoga upitnika među građanima rad će odgovoriti na pitanja percepcije političke korektnosti u komunikaciji Plenkovića i Milanovića te viđenja njihove verbalne i neverbalne komunikacije.

I analiza sadržaja kao i anketni upitnik provedeni su u isto vrijeme, neposredno prije objave datuma predsjedničkih izbora 2024. godine, od predsjednika Vlade – istraživanje je trajalo 13. – 27. studenog 2024. godine.

Istraživačka pitanja na koja će rad pokušati dati odgovor su:

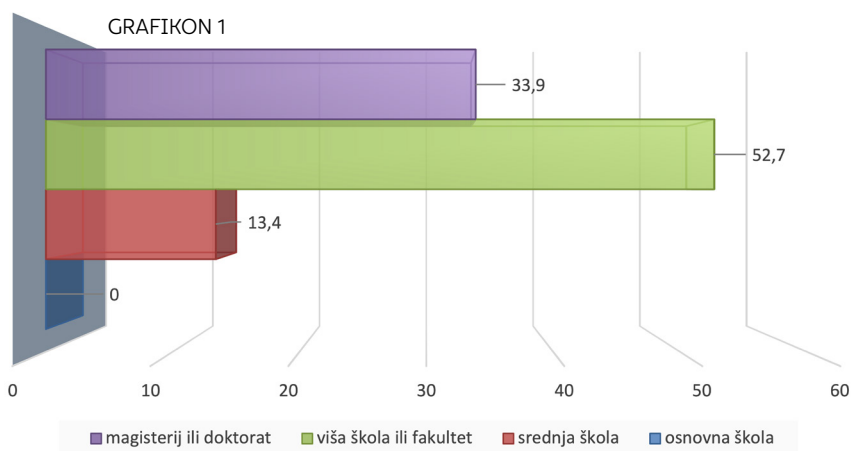
- Kako politička korektnost (ili njen izostanak) oblikuje javni sukob između Plenkovića i Milanovića?
- Kakav učinak njihova komunikacija ima na širu javnost?
- Kako mediji izvještavaju o ovom sukobu i koji se diskursi pri tom formiraju?

Hipoteze od kojih se polazi u radu su:

1. Politička korektnost značajno oblikuje retoriku Premijera Plenkovića i Predsjednika Milanovića, utječući na ton i sadržaj njihovih izjava.
2. Javnost percipira retoriku ovih političara kroz prizmu političke korektnosti, što utječe na njihovo povjerenje i podršku.
3. Primjena političke korektnosti ima etičke implikacije koje utječu na percepciju transparentnosti i autentičnosti političkih komunikacija.

Istraživanje percepcije javnosti o utjecaju političke korektnosti na retoriku Andreja Plenkovića i Zorana Milanovića

Anketni upitnik proveden je među 112 ispitanika i sadrži tri pitanja koja se odnose na spol, dob i razinu obrazovanja ispitanika; šest pitanja o političkoj korektnosti i njezinu utjecaju na javno mišljenje; tri pitanja o percepciji neprimjerenih izjava u političkoj komunikaciji te petnaest pitanja o verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji Andreja Plenkovića i Zorana Milanovića. Upitnik je

Grafikon 1 Stupanj obrazovanja ispitanika

Prvi set pitanja odnosi se na percepciju političke korektnosti i njezinu utjecaju na javno mišljenje. Tako prvo pitanje glasi *Smatrate li da politička korektnost igra važnu ulogu u političkoj retorici hrvatskih političara?* Ponudeni odgovori su da, ne i nisam siguran/na, a ovo su rezultati:

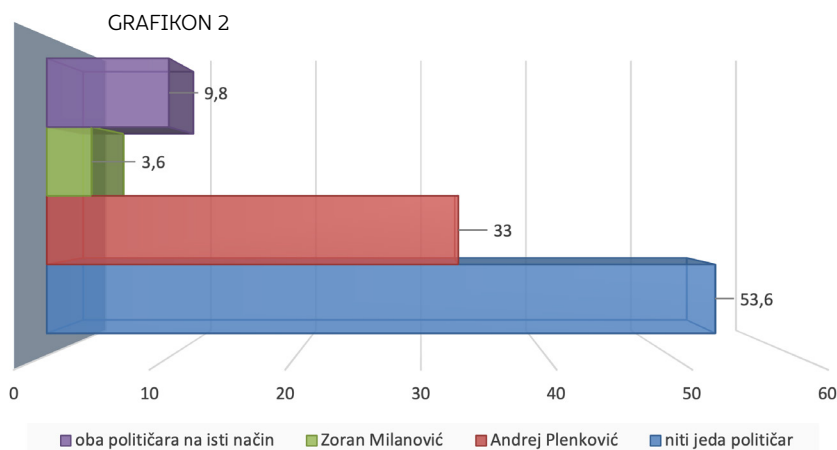
distribuiran među sudionicima poveznicom putem e-adresa, mobilnih aplikacija za razmjenu poruka te društvenih mreža.

U anketnom upitniku sudjelovalo je 112 osoba od kojih su 71 ženske ispitanice (63,4 %), a njih 41 su muški ispitanici (36,6 %).

Najviše ispitanika, njih 35,7 % starosti je između 36 i 45 godina; njih 34,8 % je između 46 i 55 godina; 14,3 % ispitanika ima između 26 i 35 godina; 11,6 % ispitanika ima između 56 i 65 godina, dok njih 2,7 % ima između 18 i 25 godina. Samo je jedan ispitanik stariji od 66 godina. S obzirom na stupanj obrazovanja situacija je sljedeća:

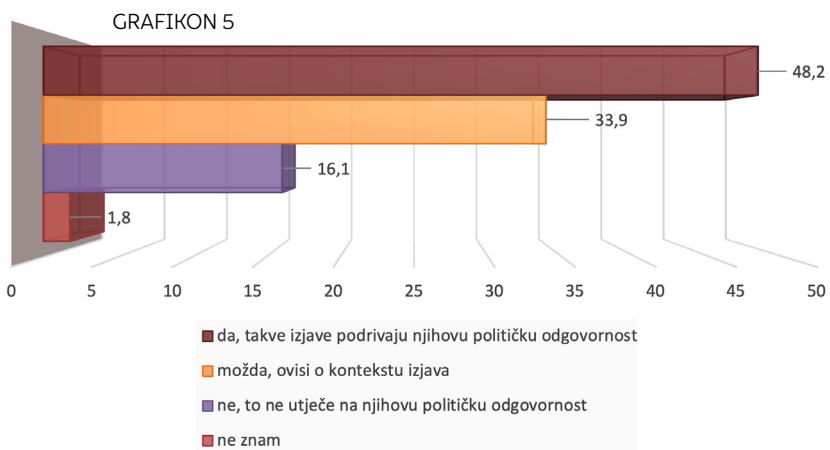
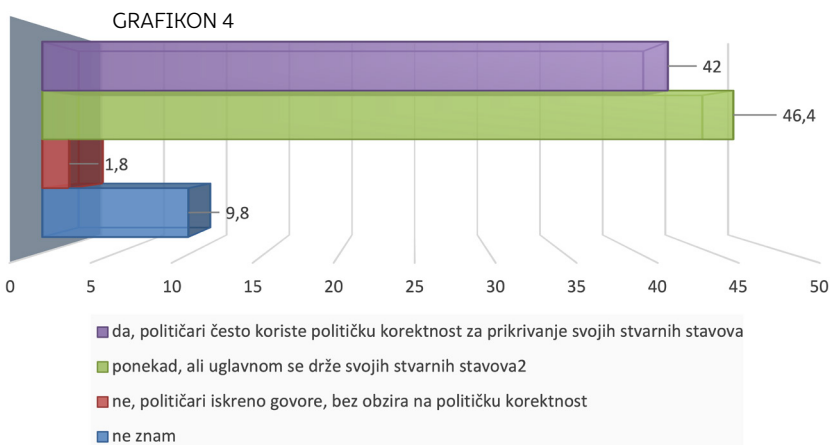
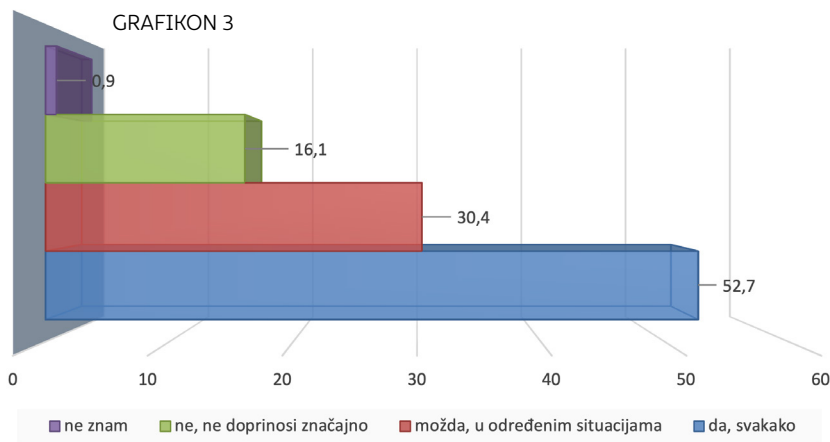
od ukupnog broja ispitanika njih 52,7 % smatra kako politička korektnost igra važnu ulogu u političkoj retorici; njih 36,6 % smatra da ne, dok 10,7 % ispitanika nije sigurno.

Iduće se pitanje odnosi na politički korektan govor u kontekstu hrvatske politike kojega je 37 (33 %) od 112 ispitanika označilo vrlo važnim; 49 ispitanika odnosno njih 43,7 % smatra kako je isti umjereno važan; 22,3 % misli da je on nevažan, a 0,9 % ispitanika ne zna odgovor na ovo pitanje. Treće pitanje prvoga seta glasi *Koji od dva politička lidera, prema Vašem mišljenju, koristi političku korektnost kao strategiju za smanjenje političkog rivalstva?*, a ovo su rezultati:

Grafikon 2 Koji političar koristi političku korektnost kao strategiju za smanjenje političkog rivalstva

Više od polovice ispitanika smatra kako niti jedan političar ne koristi političku korektnost kao strategiju za smanjenje političkog rivalstva; da je koristi Andrej Plenković smatra 37 ispitanika odnosno 33 %, dok svega 4 ispitanika, njih 3,6 %, isto smatra za Zorana Milanovića.

Od 112 ispitanika 52,7 % smatra kako politička korektnost u govoru političara pridonosi boljim političkim raspravama i rješavanju problema. Njih 30,4 % mišljenja je kako možda pridonosi u određenim situacijama, a njih 16,1 % smatra da ne pridonosi značajno.

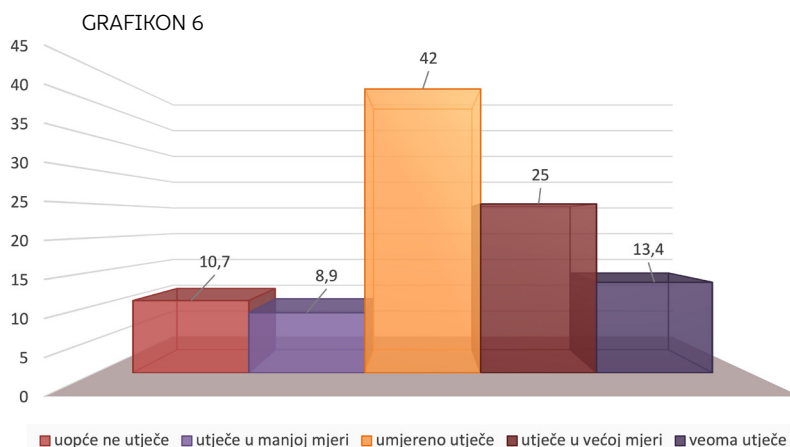
Grafikon 3 *Doprinosi li politička korektnost u govoru političara boljim političkim raspravama i rješavanju problema,*

Posljednje pitanje prvoga seta glasi *Smatrate li da političari koriste političku korektnost kako bi prikrili svoje stvarne stavove u političkoj komunikaciji?* Najveći postotak ispitanika, njih 46,4 %, smatra da se političari uglavnom drže svojih stvarnih stavova; od ukupnog broja njih 42 % smatra kako političari često koriste političku korektnost kako bi prikrili svoje stvarne stavove; 9,8 % ispitanika ne zna odgovor na ovo pitanje, a svega 1,8 % ispitanika mišljenja je da političari iskreno govore, bez obzira na političku korektnost.

Grafikon 4 *Koriste li političari političku korektnost kako bi prikrili svoje stvarne stavove u političkoj komunikaciji*

Drugi set pitanja odnosi se na percepciju neprimjerenih izjava u političkoj komunikaciji. Prvo pitanje glasi *Kada političari poput Andreja Plenkovića i Zorana Milanovića koriste neprimjeren govor, smatrate li da to podriiva njihovu političku odgovornost?*

Grafikon 5 *Podriiva li neprimjeren govor političara njihovu političku odgovornost*

Najveći broj ispitanika, njih 48,2 %, smatra kako takve izjave podrivaju njihovu političku odgovornost; 33,9 % smatra ih kako to ovisi o kontekstu izjava, dok je 16,1 % ispitanika mišljenja kako to ne utječe na njihovu političku odgovornost.

Iduće pitanje odnosi se na političare koji povremeno koriste politički netočan i uvredljiv govor te na reakciju javnosti na takav govor. Tako 41,1 % ispitanika razumije da ponekad političari moraju biti iravni, ali trebaju ostati odgovorni. Kod 29,5 % ispitanika takvi političari gube njihovo povjerenje; 19,6 % smatra kako je takav govor neprihvatljiv i ne podržava političare koji se njime koriste, a 8,9 % ispitanika smatra da takav govor nije ozbiljan problem u politici. Samo jedan ispitanik ne zna odgovor na ovo pitanje.

Pitanje *Koji bi bio najbolji pristup političke korektnosti u javnoj komunikaciji političara?* donijelo je ovakve rezultate: 61,6 % ispitanika smatra kako politička korektnost treba biti ravnoteža između poštovanja i iskrenosti; njih 20,5 % mišljenja je da je potrebna potpuna politička korektnost u svim javnim nastupima. Da političari trebaju biti izravni i iskreni bez obzira na političku korektnost, smatra 16,1 % ispitanika, a 1,8 % ispitanika ne zna odgovor na ovo pitanje.

Posljednji set pitanja vezan je za verbalnu i neverbalnu komunikaciju Andreja Plenkovića i Zorana Milanovića. Prvo pitanje odnosi se na pred-

sjenika Vlade, a prema Likertovoj ljestvici 12 od 112 ispitanika odnosno njih 10,7 % smatra kako politička korektnost uopće ne utječe na retoriku Andreja Plenkovića, dok njih 15 odnosno 13,4 % smatra kako ona veoma utječe na njegovu retoriku. Najveći postotak ispitanika, ukupno njih 47 (42 %) smatra kako ona umjereno utječe na retoriku Andreja Plenkovića.

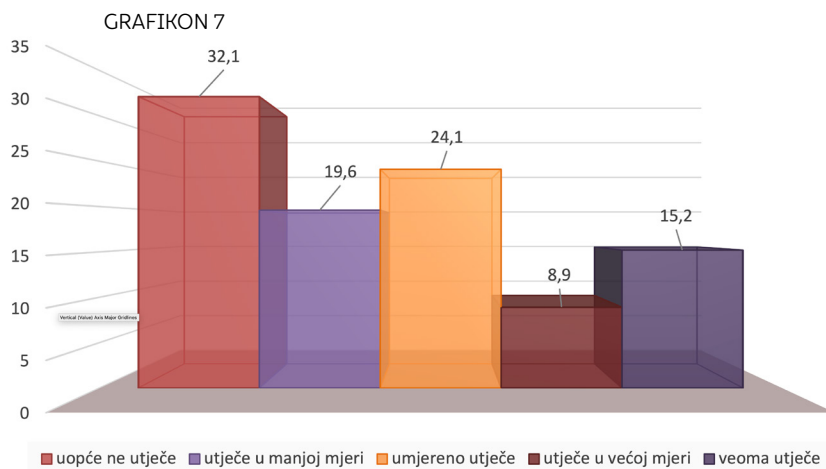
Grafikon 6 U kojoj mjeri politička korektnost utječe na retoriku Andreja Plenkovića

U idućemu su pitanju ispitanici zamoljeni da odaberu karakteristiku stila govora Andreja Plenkovića. Tako je većina ispitanika, njih 50,9 %, Plenkovićev stil govora okarakteriziralo kao formalan, ali povremeno izravan. Njih 36,6 % smatra kako je njegov govor povremeno agresivan, dok 11,6 % ispitanika misli da je on umjeren i politički korektan. Jedan ispitanik ne zna odgovor na ovo pitanje.

Sljedeća dva pitanja ponavljaju se, a odnose se na Zorana Milanovića. Tako 36 ispitanika, njih 32,1 % smatra kako politička korektnost uopće ne utječe na retoriku Zorana Milanovića, a njih 17, odnosno 15,2 % smatra kako veoma utječe na njegovu retoriku. Ovdje se vidi razlika u odnosu na retoriku Andreja Plenkovića kod kojega znatno manji broj ispitanika smatra da politička korektnost uopće ne utječe na njegovu retoriku.

Grafikon 7 U kojoj mjeri politička korektnost utječe na retoriku Zorana Milanovića

Nadalje, kod pitanja o stilu govora Zorana Milanovića velika većina, njih 82,1 % njegov stil opisala bi kao izravan i često provokativan, a 17,9 % opisuje ga kao povremeno provokativan, ali u osnovi korektan. U pitanju je bio ponuđen i stil

uglavnom politički korektan i suzdržan, no niti jedan ispitanik nije odabrao taj odgovor.

Na pitanje kako ocjenjuju međusobne odnose Andreja Plenkovića i Zorana Milanovića, vrlo lošim ih je opisalo 66 ispitanika odnosno 58,9 %. Vrlo dobrima njihov je odnos opisalo svega 2,7 % ispitanika.

Na pitanje koji im je stil komunikacije bliži, više se ispitanika poistovjećuje sa stilom Andreja Plenkovića, njih 36,6 %. Nešto manje, njih 35,7 %, sebi bližim ne smatra niti jedan stil. Znatno manje ispitanika poistovjećuje se sa stilom Zorana Milanovića, njih 17 %, dok oba stila jednako

više dramatičnim, dok 11,6% ispitanika drži da su njihovi sukobi povremeni, ali opravdani. Niti jedan ispitanik sukobe Plenkovića i Milanovića ne smatra rijetkima.

Da ti isti sukobi utječu na povjerenje građana u politički sustav smatra većina ispitanika: njih 78,6% od ukupnoga broja mišljenja je kako njihovi sukobi smanjuju povjerenje u politički sustav; 12,5 % ispitanika misli da sukobi nemaju utjecaja na povjerenje građana u politički sustav. Najmanji postotak ispitanika, 3,6 %, smatra da povećavaju povjerenje, a nešto veći postotak ne zna odgovor na pitanje. Da isti ti sukobi polariziraju društvo u velikoj mjeri smatra 42 ispitanika, odnosno njih 37,5 %. Znatno manje ispitanika, njih 6,3 % mišljenja je kako u jako malo

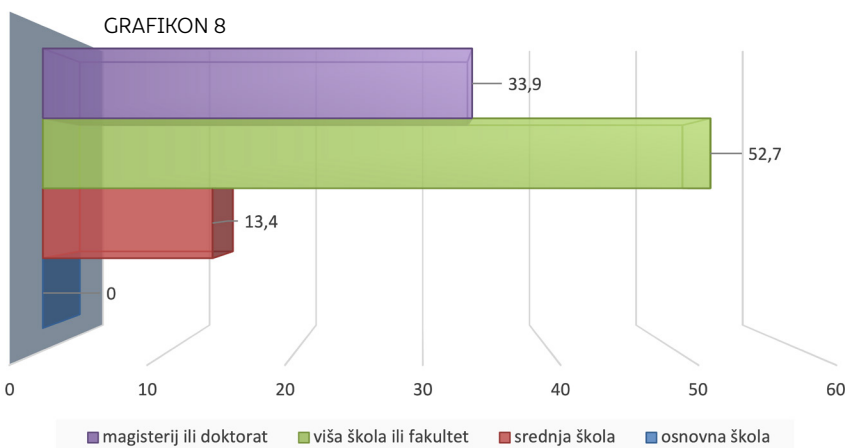
prihvatljivima smatra 8,9 % ispitanika. Dva ispitanika ne znaju odgovor na ovo pitanje.

Grafikon 8 Koji stil komunikacije Vam je bliži

Iduće pitanje odnosi se na ocjenu učestalosti sukoba između Plenkovića i Milanovića, a odgovori su sljedeći: 70,5 % ispitanika smatra da su prečesti i nepotrebni; njih 17,9 % smatra ih povremenim, ali pre-

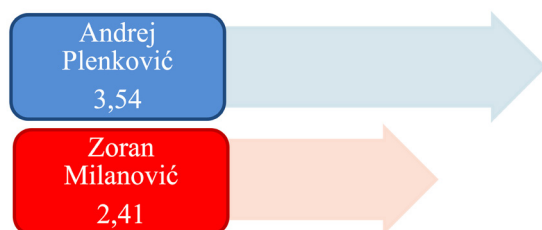
više dramatičnim, dok 11,6% ispitanika drži da su njihovi sukobi povremeni, ali opravdani. Niti jedan ispitanik sukobe Plenkovića i Milanovića ne smatra rijetkima. Da ti isti sukobi utječu na povjerenje građana u politički sustav smatra većina ispitanika: njih 78,6% od ukupnoga broja mišljenja je kako njihovi sukobi smanjuju povjerenje u politički sustav; 12,5 % ispitanika misli da sukobi nemaju utjecaja na povjerenje građana u politički sustav. Najmanji postotak ispitanika, 3,6 %, smatra da povećavaju povjerenje, a nešto veći postotak ne zna odgovor na pitanje. Da isti ti sukobi polariziraju društvo u velikoj mjeri smatra 42 ispitanika, odnosno njih 37,5 %. Znatno manje ispitanika, njih 6,3 % mišljenja je kako u jako malo mjeri sukobi Plenkovića i Milanovića polariziraju društvo.

Jedno od pitanja vezanih za utjecaj sukoba između dvaju predsjednika jest i ono o njihovom utjecaju na ishod nadolazećih predsjedničkih (ili parlamentarnih) izbora. S obzirom na to da je u trenutku pisanja ovoga rada hrvatska javnost upoznata

s datumom predjedničkih izbora 2024. godine, zanimljivo je vidjeti rezultate koji su sljedeći: 42 % ispitanika smatra kako sukobi Plenkovića i Milanovića sigurno mogu utjecati na ishod izbora; njih 33 % misli kako mogu utjecati, ali samo u određenim okolnostima. Da njihovi sukobi neće imati velik utjecaj na ishod izbora smatra 24,1 % ispitanika. Jedan ispitanik ne zna odgovor na ovo pitanje.

Nešto veću ocjenu dobio je Andrej Plenković prilikom ocjenjivanja sposobnosti vođenja Hrvatske u međunarodnim odnosima. Plenković je u tome zadatku dobio prosječnu ocjenu 3,54, a Milanović 2,41 (od ukupno 5 ocjena).

Andrej Plenković

Ocjena 1 – 18 ispitanika
Ocjena 2 – 11 ispitanika
Ocjena 3 – 16 ispitanika
Ocjena 4 – 26 ispitanika
Ocjena 5 – 41 ispitanik

Zoran Milanović

Ocjena 1 – 36 ispitanika
Ocjena 2 – 24 ispitanika
Ocjena 3 – 30 ispitanika
Ocjena 4 – 14 ispitanika
Ocjena 5 – 8 ispitanika

Dva se pitanja odnose na verbalnu i neverbalnu komunikaciju Andreja Plenkovića i Zorana Milanovića, a ispitanici su mogli sami napisati komentar o istima. Ovo su neki od odgovora kako ispitanici opisuju verbalnu i neverbalnu komunikaciju Andreja Plenkovića¹:

- *Diplomatski*

- *Odmjeren*
- *Pristojan*
- *Podcjenjujući, agresivan*
- *Arogantan, umišljen, bahat, izbjegava odgovore, skreće s teme, vrijeđa na osobnoj razini.*
- *Lažov i manipulator*
- *Odmjerena, ponekad prepotentna.*
- *Smiren*
- *Bljutav, nedovoljno direktan, nezainteresiran.*
- *Školovan, promišljen.*
- *Umjerena i politički korektna na početku mandata, agresivna i polarizirajuća trenutno.*
- *Naporno*
- *Grandiozni govori.*
- *Ljigav, školovan*
- *Odlična*
- *Odmjeren, bez viška riječi, politički točan, smireno, staloženo, uvjerljivo*
- *Mudar, Smiren*
- *Vrhunski govornik, neopisivog vokabulara*
- *Nadmena*
- *Verbalna: smirena; Neverbalna: Odmjerena*
- *Naglašavanja riječi, jako otvaranje očiju*
- *Nespreman, uvredljiv, iritantan*
- *Direktan, rjecit.*
- *Kulturno diplomatski.*
- *U rukavicama, hladan, birokratski*
- *Najčešće smirena, formalna i umjerena ukoliko nije u komunikaciji sa Zoranom Milanovicem*
- *Elokventan, povremeno bahat*
- *Super*
- *Smireno i uljudno*
- *Nesuvisla*
- *Volim ga slusati i gledati, odlčan politicar!*
- *Odgovara mi više os Milanovićeve*

Ovako ispitanici opisuju verbalnu i neverbalnu komunikaciju Zorana Milanovića²:

- *Agresivna*
- *Provokativan*
- *Napadan*
- *Krajnje neukusan*
- *Vrlo direktan, osobno orjentiran, populist, vrijeđa, ponekad nepristojan.*
- *Iskren, ali malo agresivan*
- *Djetinjast*

1 Doslovni odgovori ispitanika. Nisu uvršteni svi odgovori jer se ponavljaju.

2 Doslovni odgovori ispitanika. Nisu uvršteni svi odgovori jer se ponavljaju.

- *Nepromišljenja, ali iskrena.*
- *Nesigurna, uplašena, tvrdoglava*
- *Seljačina*
- *Direktno, bez dlake na jeziku, što na umu to na drumu*
- *Raskalaseto*
- *Često se čini da mu je jedini cilj naživcirati Plenkovića. ZM ostavlja dojam da je inteligentan, -načitan i dobro informiran.*
- *Nasilna, neinteligentna, baba s pijace stil.*
- *Bahata, nekorektna, neprimjerena.*
- *Jako agresivna, prljava, često zločesta, ali iznimno retorična i bogata. Ne odgovara mu pričati o rezultatima i sadržaju pa navlači na direktan sukob u kojem je elokventniji i jači od Plenkovića.*
- *Agresivna, polarizirajuća, svadalačka i vrijeđajuća ad hominem.*
- *Prostak, vulgaran, neprimjeren*
- *Odriješit, iskren, bez takta, kao slon u staklarni*
- *Razjareni bik*
- *Ulicni*
- *Kad nema argumente vrijeđa sudionike*
- *Srčanost, direktnost*
- *Napet i širi napetost*
- *Populistički stil komunikacije s mnogo gestikulacija i mimika lica.*
- *Zoran Milanovic nosi teret oporbe na državnoj razini, jer je u drugom ozbiljnijem obliku nema ili je raspršena i neskladna. U tom kontekstu "bori" se sam protiv velike strukture u raznim podrucjima. U tim okolnostima njegovu eventualnu politicku nekorektnost smatram opravdanom.*

Posljednje se pitanje odnosi na stil komunikacije koji je učinkovitiji za vođenje države. Ukupno 35,7 % ispitanika smatra kako je diplomatski i smiren govor nešto učinkovitiji, dok njih 12,5 % smatra da je to izravan i iskren govor. Većina ispitanika, njih 51,8 % smatra kako je kombinacija dvaju stilova najučinkovitija.

Analiza medijskoga sadržaja

Analizom medijskoga sadržaja nekoliko portala vidljivo je da su sukobi predsjednika Vlade Andreja Plenkovića i predsjednika Zorana Milano-

vića česta tema, često popraćena senzacionalističkim naslovima. Primjerice, portal *Dnevnik.hr* (2021) objavio je članak pod naslovom „Što stoji iza svađe dva najveća ega u Hrvatskoj?“ u kojemu sociolog Renato Matić sukobe opisuje kao „besplatan show program“, dok psihijatar Milan Košuta smatra da je važnije ono što se skriva iza sukoba, a ne samo ono što je vidljivo. Profesorica Gordana Vilović ocjenjuje njihove odnose antagonističkima, ali smatra da su politički potrebni jedan drugomu.

Isti portal objavio je članak pod naslovom „Plameni jazavac, šmrkavac, piroman...“ navodeći uvrede poput „54-godišnji šmrkavac“ i „herojskog zeca“, što dodatno senzacionalizira njihovu komunikaciju. Na *Index.hr* (2022) mogu se pronaći slični primjeri, poput uvreda „štetočine“ i „komunističkog gojenca“, dok se sukobi ponekad proširuju na članove njihovih užih timova.

Strani mediji također izvještavaju o njihovim sukobima, fokusirajući se više na njihove međusobne odnose nego na ključne političke teme. Primjerice, njemački *Die Zeit* opisuje njihov odnos kao „gorko neprijateljstvo“, dok *Neue Zürcher Zeitung* podsjeća na njihove ranije odnose i navodi da su sukobi postali presudan čimbenik hrvatske politike.

Mediji nerijetko senzacionalistički izvještavaju, usmjeravajući pažnju na negativne pojave, što dodatno polarizira javnost. Iako takvi sukobi privlače pažnju publike, mediji bi trebali težiti etičkomu izvještavanju, poštujući profesionalne standarde i izbjegavajući manipulaciju u svrhu povećanja čitanosti.

IDEJNE SMJERNICE I PREPORUKE

Istraživanje potvrđuje da politička korektnost djelomično oblikuje retoriku Plenkovića i Milanovića, no javnost je skeptična prema njezinoj ulozi u smanjenju političkoga rivalstva. Politička korektnost očitija je u Plenkovićevoj komunikaciji, dok se kod Milanovića rjeđe percipira. Iako nije presudna, politička korektnost utječe na povjerenje i podršku javnosti, no mora se ko-

ristiti u ravnoteži s iskrenošću kako bi komunikacija ostala autentična i kulturna.

Političari bi trebali izbjegavati uvredljiv govor koji narušava vjerodostojnost i fokusirati se na pronalaženje rješenja umjesto na osobne napade. Politička korektnost ne smije služiti za prikriivanje stvarnih stavova, nego za unapređenje dijaloga i smanjenje sukoba, osobito među mladima. Potrebno je uvesti edukacije i komunikacijske treninge koji bi političare naučili etičko-me i odgovornome govoru.

Mediji igraju ključnu ulogu u smanjenju polarizacije društva. Trebali bi se suzdržati od senzacionalističkih naslova, izbjegavati manipulacije te promovirati pozitivne primjere odgovornoga političkoga govora. Mediji moraju biti korektiv koji ukazuje na neetične izjave i pruža javnosti provjerene informacije, pridržavajući se visokih profesionalnih standarda. Uz to, preporuča se razvoj sustava sankcija za kontinuirano senzacionalističko i netočno izvještavanje.

ZAKLJUČAK

U zaključku o ovoj vrlo prisutnoj temi u javnosti prikazat ćemo odgovore na jedno od anketnih pitanja: *U kojem bi smislu politička korektnost mogla biti korisna za hrvatske političare?* Iz odgovora ispitanika koji političku korektnost smatraju korisnom, možemo zaključiti da njezina upotreba u retorici ima nekoliko uloga:

Poboljšanje komunikacije političara – ispitanici su istaknuli kako bi politička korektnost pomogla političarima biti pristojniji, profesionalniji i manje konfliktni u svojim nastupima. Takvo ponašanje utjecalo bi na njihovu percepciju u javnosti. Neki od odgovora koji to pokazuju su:

- *Pristojniji govor političara.*
- *Bili bi manja javna sprdnja i ljudi bi možda imali više povjerenja u njih.*
- *Bolji rejting kod glasača.*
- *Poboljšanje komunikacije s biračima, izgradnja imidža.*
- *Da se ne sramote pred ljudima.*

Povećanje povjerenja građana i širenje biračke baze – iz odgovora ispitanika vidljivo je kako vide političku korektnost kao alat za povećanje povjerenja građana u plitičare i privlačenje šire publike:

- *Širenje biračke baze.*
- *Vraćanje povjerenja građanima jer bi osjetili da bar malo razmišljaju što govore.*
- *Imali bi bolje rezultate na izborima.*
- *Da ih narod ozbiljnije shvati.*

Fokus na rješavanje važnih pitanja – da politička korektnost može utjecati na stavljanje fokusa na važna pitanja, ispitanici pokazuju odgovorima koji ukazuju na to da ona omogućuje konstruktivnije rasprave i smanjuje skolnost nepotrebnim sukobima:

- *Fokusiranje na rješavanje problema, umjesto trošenja vremena na besmislene rasprave.*
- *Umjesto da se gubi vrijeme na javno prepucavanje oko nebitnih tema, politička korektnost bi doprinijela rješavanju stvarnih problema.*
- *Brže donošenje odluka.*

Smanjenje tenzija i poboljšanje međuljudskih odnosa – korištenje politički korektnog govora dovodi do smirivanja tenzija i poticanja boljih odnosa u društvu, što nam pokazuju i ovi odgovori:

- *Manje podjele u društvu i bolji primjer mladima.*
- *Smanjenje napetosti i rješavanje važnih državnih pitanja.*
- *U smirivanju tenzija.*

Unaprjeđenje kulture političkog diskursa – ispitanici smatraju kako bi politička korektnost mogla pomoći u podizanju razine političkog diskursa i pružanju boljeg primjera građanima:

- *Podigla bi razinu kulture društva pa bi i drugi vidjeli da se može na drugačiji način komunicirati.*
- *U izdizanju iz birtijske retorike i vraćanju političkog narativa u civilizirane okvire.*
- *Omogućuje kvalitetnije i smislenije rasprave koje vode učinkovitijem rješavanju problema.*

Kritika političke korektnosti

Ne smatraju svi ispitanici da je politička korektnost korisna. Iz njihovih odgovora vidimo skepsu prema njezinoj ulozi jer je, prema njihovom mišljenju, licemjerna ili beskorisna u političkom okruženju:

- *Politička korektnost je beskorisna. Politika je nekorektna, a bitna je isključivo pravno-proceduralna korektnost.*
- *Politička korektnost je hipsterska glupost.*
- *Samo zbog pozitivne percepcije javnosti, a konkretno malo ili nimalo.*
- *Ne smatram ju korisnom, dapače, termin kojeg se rado prihvaća svaki političar kad želi ušminkati osobne stavove a boji se zamjeriti neistomišljenicima.*

Pojedini ispitanici ističu da bi politička korektnost bila korisna samo pod određenim uvjetima:

- *Samo ako su svi političari u isto vrijeme, u istim temama i u jednakim omjerima politički korektni.*
- *Kao pristojnost, bez vrijeđanja, ali ne kao razlog za izbjegavanje teme.*
- *Politički korektan govor uz zadržavanje slobode izražavanja mišljenja bio bi koristan.*

Rezultati ankete pokazuju da većina ispitanika percipira političku korektnost kao alat za poboljšanje političke komunikacije, povjerenja građana i kulture društva, dok dio sudionika smatra da je politička korektnost licemjerna ili beskorisna u kontekstu trenutne političke scene. Dominiraju stavovi koji sugeriraju potrebu za ravnotežom između političke korektnosti i slobodnog izražavanja.

Politička korektnost igra važnu, ali ne presudnu ulogu u političkoj retorici hrvatskih političara. Ispitanici istraživanja smatraju da bi njezina primjena mogla poboljšati komunikaciju političara, učiniti ih profesionalnijima i manje konfliktnima, što bi pozitivno utjecalo na povjerenje građana i njihov imidž. Također, politička korektnost može pomoći u usmjeravanju rasprava na važna pitanja i smanjivanju društvenih tenzija, pridonoseći konstruktivnijem političkom dis-

kursu. Međutim, dio javnosti smatra političku korektnost licemjernom ili beskorisnom, naglašavajući da ona ne smije služiti za prikrivanje stvarnih stavova.

Istraživanje je pokazalo da sukobi između Plenkovića i Milanovića, obilježeni često neprimjerenom retorikom, značajno smanjuju povjerenje građana u politički sustav i dodatno polariziraju društvo. Takvi sukobi, iako privlače pozornost medija i javnosti, skreću fokus s ključnih političkih pitanja na verbalne prepirke, čime se narušava politička odgovornost.

Mediji imaju ključnu ulogu u oblikovanju percepcije javnosti i stoga bi trebali izvještavati uravnoteženo, bez senzacionalizma i pristranosti. Umjesto naglašavanja uvredljive retorike, poželjno je usmjeriti pažnju na kontekst i važna pitanja koja su u pozadini sukoba. Samo odgovornim izvještavanjem i pridržavanjem etičkih standarda moguće je smanjiti polarizaciju i vratiti povjerenje javnosti u političke institucije.

Zaključno, političari i mediji trebali bi težiti autentičnoj komunikaciji koja balansira između iskrenosti i političke korektnosti, izbjegavati osobne napade te promovirati konstruktivan dijalog. Takav pristup može potaknuti povjerenje građana i unaprijediti kvalitetu političkoga diskursa u Hrvatskoj.

LITERATURA:

- Dnevnik.hr (2021.), <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/sto-je-boza-koju-je-spominjao-andrej-plenkovic---651471.html>, dostupno na: *Milanović prodaje boze“: Znete li što je boza koju je više puta spomenuo premijer Plenković?*, pristupano 13.11.2024.
- Dnevnik.hr (2021.), *Plameni jazavac, šmrkavac, piroman... Donosimo kompilaciju najživopisnijih uvreda kojima se međusobno časte hrvatski predsjednik i premijer*, dostupno na: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/premier-andrej-plenkovic-i-predsjednik-zoran-milanovic-u-sukobu---651565.html>, pristupano 13.11.2024.

- Dnevnik.hr (2021.), *Što stoji iza svade dva najveća ega u Hrvatskoj: „Moramo si postaviti pitanje zašto to rade? Što žele da mi ne vidimo?“*, dostupno na: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/provjerenost-svadja-zorana-milanovica-i-andreja-plenkovica---651588.html>, pristupano 13.11.2024.
- DW (2024), *Njemački mediji: izbori u sjeni svade Milanović-Plenković*, dostupno na: <https://www.dw.com/bs/njema%C4%8Dki-mediji-izbori-u-sjeni-sva%C4%91e-milano%C4%87a-i-plenkovi%C4%87a/a-68848553>, pristupano 13.11.2024.
- enciklopedija.hr, <https://www.enciklopedija.hr/clanak/politicki-korektan-govor>, pristupano 26. 11. 2024.
- Index.hr (2022.), *Od štetočina do komunističkog gojenca: Ovo je pregled svađa Milanovića i Plenkovića.*, dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/od-stetocine-do-komunistickog-gojenca-ovo-je-pregled-svadja-milanovica-i-plenkovica/2329512.aspx>, pristupano 13.11.2024.
- Jutarnji.hr (2024), *Sigurnost hrvatskih građana talac je ova dva svadljivca... Njihov međusobni prijezir vapi za rekacijom, evo što treba hitno napraviti*, dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/sigurnost-hrvatskih-gradana-talac-je-ova-dva-svadljivca-njihov-medusobni-prijezir-vapi-za-reakcijom-evo-sto-treba-hitno-napraviti-15508111>, pristupano 13.11.2024.
- Knežević R., (2006), *Koncept političke korektnosti, Međunarodne studije* Vol. 6, br. 4, 75-86, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/291168>, pristupano 26. 11. 2024.
- Knežević R., (2010), *Političke ideje: politička korektnost; Povijest i značenje pojma, Političke analize*, Vol.1, br.4, 34-37, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/102761>, pristupano 26. 11. 2024.
- Kulenović E., (2010), *Politička korektnost: kraj „mentalne tiranije“, Političke analize: tromjesečnik za hrvatsku i međunarodnu politiku*, Vol 1, br. 4, 38-40, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/145688>, pristupano 26. 11. 2024.
- Mesić M., (2005), *Kontroverzije oko „političke korektnosti“, Revija za sociologiju* Vol 36, br. 3-4, 171-185, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/4483>, pristupano 26. 11. 2024.

POLITICAL CORRECTNESS OR STRATEGY – PUBLIC COMMUNICATION OF THE POLITICAL RIVALRY OF ANDREJ PLENKOVIĆ AND ZORAN MILANOVIĆ

ABSTRACT

The conflict between the Prime Minister of the Republic of Croatia, Andrej Plenković, and the President of the Republic of Croatia, Zoran Milanović, was marked by harsh statements, political accusations, and mutual insults, which attracted significant attention from the media and the public. This paper analyzes the influence of political correctness on the public communication of two key political actors in Croatia. In a brief review of relevant statements from available sources, the content of media articles and political statements will be analyzed in order to present politically correct and incorrect language and its influence on the shaping of media discourse. Through a survey questionnaire distributed among Croatian citizens, the public perception of the conflict between Plenković and Milanović will be investigated. In conclusion, the results will be summarized and the research questions will be answered, and practical recommendations for politicians and the media will be offered, with an emphasis on the importance of responsible and ethical communication. The paper contributes to understanding the role of political correctness in shaping political discourse and its ethical implications.

Keywords: media discourse, public perception, political discourse, political correctness, verbal conflicts.